

Pridiplata na cilu god. 3 for. na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Serbin 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoveština predmeta molimo na uredništvo uputiti.
Neprikladan neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 3. Listopada 1872.

Broj 40.

NAŠIM POŠTOVANIM ČITAOCEM.

Koncem ovog miseca iztiče treći četvrt ove godine, čast nam je zamoliti rodoljubnu braću : da se pozure predplatu na četvrti četvrt godine što prije poslati, da se u štampanju Lista ravnati uzmognemo; poklem nam ni jedan novčić nepriostaje, da bi ga mogli badava potrošiti. Naši pokrovitelji neka ne žale trudbu, — prostim čitaocem u poštarski poslovi pripomoći.

Uredništvo.

ZASTO SE BORIMO ZA NARODNOST?

Kad štiamo pověstnicu svietsku, vidimo svuda sve same ratove; jedan narod ustaje na drugog oružjem u ruci, da ga pokori i da s njime ovlada. Onaj pokoreni narod opet vrēba zgodu i priliku da se otrēse tog nametljiva tudjinca, tog nasilnog gospodara, te ustaje oružjem protiv njega, pa opet medju njimi rat nastaje. Kad jedan narod udari tako oružanom rukom na drugog, to se onda kaže : ratuje jedan protiv drugog, a kad jedan narod, koji je već silom pokoren ustaje na oružje da se oslobodi od svog protivnika, koji ga je pokorio, onda se to kaže : buni se pokoreni narod, protiv svog gospodara.

No ma kakva razlika bila u tome, glavna je stvar, da se ljudi u takim prilikama nemilice ubijaju, pa il ratovao jedan slobodan narod protiv drugog slobodnog naroda, ili se bunio jedan podjarmljen narod protiv svog neprijatelja koji ga je pokorio. Tek je ciela pověstnica čovēčijeg roda, trag neprēstanog ratovanja, neprēstanog ubijanja.

Ovo je skoro svakom čovēku poznato, al neće bit poznato svakome : zašto poniēu ratovi? Od kuda dolazi to, da ljudi u gomilama idu ubijat ljude, kad im ovi

ništa zlog ne čine? Mi ćemo zato ovdē razgledati malo te uzroke, jer nije s' goreg, da ih naš svēt upozna.

Istina da je u staro vrēme bilo i taki slučajeva, da su se vodili ratovi izmedju dva naroda i zbog malovažnih uzroka. Dogadjalo se, da se poglavar jednog naroda naljuti na poglavara drugog naroda, te udari sa svojom vojskom na njega, da mu se osvēti za ma kakvu malenkost. Ali taki slučajeva nema mlogo. Većim dēlom, ratovi su nicali izmedju pojedinih naroda i država iz sasvim naravnih uzroka, iz onih istih, koji čovēka, gone da što radi, kako bi mogao živiti.

Ako pogledamo okolo sebe, vidićemo, gdē se svaki čovēk trudi da što više zaradi i steče, kako bi što ugodnije mogao živiti. Ugodnije i lakše živi čovēk onda, kad sa što manje truda, što više sredstava nabavi, koja su mu za život potrebna. Ili jasnije da kažemo : čovēk ide za tim, da pribavi sebi svega što mu srce zaželi, a pri tom je rad, da to sve može dobiti sa što manje muke. Za to se ljudi svakojako dovijaju, kako bi što više imanja mogli steći, jer ko više ima, može više i uživati.

Ako počnemo razgledati na koji način čovēk misli ugodnije živiti, to prē svega vidimo, da on za tim ide, da bude slobodan. Kad mu niko ne zapovēda, on se osēća zadovoljujijim, nego kad ima nad sobom kakvog gospodara, koga mora slušati. Zadovoljan čovēk ne samo da je po sebi srećniji, nego je uvēk kadar mlogo više i uraditi, kad kakav poso radi, nego što može uraditi onaj koji je nezadovoljan. A koji više radi, onaj više i ima, dakle, — može i ugodnije živiti.

Mi ćemo sad vidili, da nije samo ljubav slobodi koja čovēka goni na to, da traži načina, kako će biti samostalan, svoj gospodar, a ne tudj sluga, nego da ga na to goni njegova lična korist. Sluga nikad nemože toliko imati kao gospodar, gazda, jer što on zaradi, nije

sve njegovo, nego jedan dobar dio ide gazdi. Gazda pak što god zaradi, to je sve njegovo, inače nebi gazda držao slugu, da od njega nema nikakve koristi, — što znaju i mala dčca.

Iz ovoga izlazi, da je mlogo bolje biti svoj gospodar nego tudj sluga. Ovu istinu zna naš narod vrlo dobro, što se vidi i iz toga, da neće da živi u zadruzi domaćoj sa svojom braćom, nego se dčli jedan od drugog, da svaki za sebe radi i živi, premda u zadružnoj kući nije jedan član zadruga sluga drugome, nego podpuno ravan gospodar.

Mi nismo neprijatelji zadruga i neodobravamo dčobu, jer ova čini, da od jaki zadružni porodica, familia, postaju mloge slabe gazde, ali toga radi ipak nemožemo prećutat', da nebiva tako, kako rekosmo. Ljudi teže za tim, da postanu samostalni, svoji gospodari: jedno s toga što je čovček rođen na to da bude slobodan, drugo i zato, što kao svoj sopsveni gospodar radi sebi sve, što god radi, i po tome ima izgleda, da će više imati koristi od svoga rada.

Iz običnog domaćeg gazdaluka, vidi se dakle, da čovček ugodnije živi, ako je svoj gazda, a ne tudj sluga, da mu dakle sve ostaje na uživanje što god zaradi; ako pak ima još i kog slugu, koji mu takodje, jedan dčeo svoje zarade daje, onda da bogme da mu još više dolazi. Gazda dakle uvečava, mloži svoje izvore za ugodniji život i stim, što mu i drugi svojim trudom neke koristi prinosi.

(Slidi.)

POTRIEBOČA UDRUŽENJA.

Naši su stari kako rekoh u družinama živili, al od kako se sviet promienio — od to doba takve družine nisu koristne, već da ostanu u dosadanjem kroju i duhu postale bi po naš rod ubitačne. Jerbo se u njima nezna što je čije, a bez svojine neima iztrajanja revnosti i viernosti u radu — budimo izkreni i rećimo: ko bi se tamo trudio iz sve snage gdje nezna šta će ili baš hoćel njemu što doteći. Budimo izkreni i rećimo jel moguće da se u takoj družini izvija snagā pameti i srea, gdje tako rekuć nitko drugi van jednog domaćina nemudruje i neumuje?

Dakle dosadanje slavianske družine za našu dobu nisu više koristne, kada se valja na svietu takmati t. j. koji se nećagmi — onaj ostaje gladan i odrpan.

Za svaku obitel na svietu treba da se na svojim rođenim nastani, pak ma jedina krpa bila, i svoju obitel — po svojoj uvidjanosti upravlja, iz ovog sledi da je slobodan čovčiek u svojem radu i slobodan na zemljištu.

Radi toga sve one obćine stoje u protislovju s duhom našeg vriemena — u kojima su obiteli i zemljišta nerazdijeljena. Ako se duhu svojeg vriemena protiviti taj mora biti siguran da će ga vrijeme utamaniti.

Dakle bratjo slaveni valja da vam se razdiele mnogobrojne obiteli, a zemljišta tako podiele: da se svakom svoje u jednom komadu izdade, dok vam nisu ovako podieljene Obiteli, donle neće biti revna rada posla umovanja i mudrovanja, donle neće biti škularenja diečieg, jel što bi jedno dieo brojne obiteli i uvidilo to nevidjaju drugi članovi. Dok vam zemlje ostaju tako razkomadane, donle neima umnog i mudrog diljanja polja, a ko sad ne gazduje mudro onaj mora propasti, buduć da je velik teret koji se na rama na poljodilstva nalaže.

To je čudno što ja o dielenju govorim kad nastojim pokazat rodu: da je jedini spas u udruženju — čudno je al je ipak istina. I takva istina koju valja da svi oni promozgavaju koji su pozvani — da svoju bratju prosvjetljivaju. Uzmimo naše poljodilce na prigled i na će mo ih — kao posidnike od 10, 20, 30, 40, i. t. d. jutarah zemlje. Da se zemlja obradjiva na to trebađu čeljad, živine, i drugi alat, ako uzmeš sve ovo na račun vidićeš da je glede ovih potrebitinah, veoma mala razlika, gazdaluka od 10, 20, 30 jutarah t. j. da sve treba na 10 što je potrebno na 30 jutarah zemlje riećom trošak je jednak. Vriemena, čeljadi, živinah,

i alata, al nije jednak dohodak. No u naš krug nespada da sve ovo potanje razlažemo, naša je dužnost samo uzbudit pozornost naših čitateljah, da ako ovako ostali budemo dulje vriemena, to će se omanji posidnici svi pogubiti, i samo će oveći ostati, isto tako ko u šumi: gdje vidimo da malo i mlado drvo nemože uzrasti uz visoki i razgranati hrast. Dakle nastaće mali broj posidnikah i rodit će se velik broj bezzemljakah, a to nije dobro ni po obćinu, ni po državu, a najmanje po slobodu, po vieru po čudorednost. To nije božja volja, da se zemlja stisne u male šake.

Proti ovom velikom i naglomu zlu neima druga lieka, već udruženje, t. j. Svaka obitel zadržu svojuinu u svačem kako je posiduje, al se sastanu 3, jel 5, jel 7, gazdah, više ne, pak se slože u jednu družinu rada i posla. Naravno ako znadu štit, pisat, i računat, onda pomišaju sve ono što se tiče rada, al buduć mi to neumimo dakle nije potrebno mišat ništa, već samo se složit na rad, svaki naravno obveže se da će jednim plugom jednima kolima, i jednim čovčekom dojt na rad, na temelju 10. ili 20 ili 30 jutarah ako jedan ili koji ima više zemlje to će znat se računat koliko više konjah ili volovah mora na rad dovest, ili će se onom koji manje ima toliko koliko fali u zakup uzeti, pak će se iz ploda ciena zakupska izvući; ako bi čeljadi više potrebovali, to će svaki onda dodati, iz svoje obiteli — ako ova svojih udah takvi neposiduje, onda će druga zajmit pod cieniu koja se nadničarom platja. (Slidi.)

D O P I S I.

Aljmaš, 10. Rujna. U komšiluku je ono miesto na kom sam sviet ugledao. Kumbaja miesto što su nekoć dvoje posestrime familie posidovale. Neznatost dala se privariti, pak je izpraznila miesto da ga lukava vieštoća napuni tudjinom. Da se u duhu sastanem s mojim starim i pripovidim kako su im se unuci iznevirili, i tako u jedno siromaštvo propali, kada mi je prilika pohodim ovo miesto. Ljudi neviruju ipak ostat će istinom: da familie koje se ne sljube s crkvom i škulom, neće dugo vrh zemlje cvatiti.

Neznam uzroka, al mi se čini da nad ovom miestu vlada nika uda sudbina. Skoro će minuti 70 i više godina kako je selom postalo i nikako, nije moglo da steče Božju kuću. Jerbo ona Sgrada, koja se i prama jednog naslana zastidjivala tim imenom samo se rugala.

Koliko su je krpili podzidjivali, podpačivali samo da je pričuvaju, da što dulje smutjiva nabožnost viernih, i u nebo vapie: da se srce moćnog gane, i plati Bogu što je svečano obećao. Neznam jel i drugom čovčieku tako — al ja se neopominjem da sam vesela kumbajca vidio. Radi en kao crv i mrav al ako je u to odrpano misto unišao, gdje bi trebalo da mu se srce razdragalo, moro se je svaki put sneveselit. Bog nije mogo i nadalje gledat ovaj tužan oblik svojeg revnog stvora, već je otvorio podzemna vrila, pak se sruši sgrada koja je viernih ljudih srea raztužavala i ostade joj miesto pusto.

Nevirujem da bi čovčjeka bilo, koji vidiv ove rovino nebi uzdahnio i reko: hvala tebi Svemoćni koji se smilovao ovom puku i riešio si ga sgrade, koja muje život ogorčavala.

Puk je ovo neizcrpljive viernosti, prama svojih vlastelinah. Tko poznaje odnošaje, priznaje da mu para nije u Austro-Ugarskoj, položio je svečano svidočanstvo svoje napokolebive odanosti, i poslidnjom prilikom izbora Saborskog poslanika. Vierni i nabožni ovaj puk čeka od svojeg vlastelina, koji se kiti naslovom pokroviteljstva, da će svoju zadanu rieć izpuniti. Ostali budu ovi vierni dalje bez crkve, i izgubili veći dio njihove nabožnosti, buduće mise i Evangelia nemogu slušati, ni tise mladi u nauku krštjanskom poučavati, to će se u viećnoj kujigi, gdje su slova neizbrisljiva upisat u račun vlastelina, koji je već više popovah biro, al svoju najplemenitiju dužnost nije vršio.

Dobili pak ovi vierni crkvu darežljivostju svojeg vlastelina, to će diolit njegova obitel sve na vieke one blago-

slove koji će se prositi u Misi pridiki Svetostvih i svih blagosivanjima. Založice se blagodat po vlastelinsku familiju u dugom životu, koju će drugčie badava tražit kod svetacah sadanjeg duha. Mene ne veže drugo za ovu občinu, već ona mila duševna sveza, koja mi u spomen dovadja moje pradjedove.

Al da je ona vriedna da se joj vlastelin proslavi, u potomstvu, spomenikom jedne crkve, dokazuju nam oni kipovi i križevi, po sokaci ponamieštjani, i obnoć prosvietljeni, dokazuje kalvaria umjetnom rukom opravljena, a kapela nadu nam uzbudjiva, da će vlastelin pohitit ovu nabožnost od smrti odkupit, koji je 1831. godine razumiv zavrit svojih podahnika ukusnu kapelu sv. Roku sazidjao, da im pokaže svoju otčinsku brižljivost. No poklem su kumbajci od onog vriemena mnogo puta i u kritični okolnostih dokazali: da u njem otea poštivaju, ne dvojim da će im sada svu otčinsku ljubav razvit i crkvu sazidjati, da metne krunu onim mnogim po njemu izvedenim zidjanjem — od kojih najskuplje prazninom odjekuju istinu rieči prije 30 godina izustjeni: da bi vlastelin sa 100,000 fr. u dvi tri godine bogatii bio da nije zidjao ove zidine, u kojima se punile keso židovske, već da je uzdigao Bogu onu kuću, od koje je navikao govorit, da će biti monumentalna.

A nebi to ni bio takav teret, da ga vlastelin baš i u sadanjima okolnostima snositi nebi mogao, buduć nitko neželj da se sva crkva izidja po cilom osnovu za jednu godinu, uzмите plan kakav vam se dopada, izostavite sve drugo — samo izidjajte svetionu i od truba koliko možete, da se služba božja uzmogne vršiti, a nakit nutarni i spolašnji — pa zvonik dakle sve što je skupo ostavite na bolja vriemena, kada istina u većem poštenju stajala bude nego laž, pak niste u zalud ni novčić izbacili, a novac koji vam stoji na razpolaganje i odud i ondud: za ovu obskrbu dostatan će biti. Ni malo nedvojim da će ovaj puk i nesitnu krajaru izkupit, da vam pritrče u pomoć — puk ovaj koji je o dielenju pašnjaka samo 5 jutara pjeska dobio na sessiu, pak je od tog izabro 10 najplodnii, da se mogu nemoćni siromasi u obćini zahranit. Ovaka će obćina umovat: da iznadje sriedstva, i nabavi sve ono što će svidočiti: da u ovoj obćini živi, i tvori svemoćni: buduć je srićna imat pastira — koji žrtvuje hiljade da se Bog proslavi. Stari rodoljub.

M o n a k o v o u B a v a r s k o j 18-og Srpnja. U Londonu sastalismo se u gostioni Sarri Love poštenog starca nimca s više magjara, ovih jedan, već proveo je više dnevah u toj varoši, koju bi mogo imenovati s obzira materialna prvostolnom sveg svita, ko Paris s obzira fine obraženosti, i umitnosti; ovaj tako se već opio duhom inglezkim, da je sve to hvalio što je inglezko i suviše još i to tvrdio: da u inglezkoj neima badavadžiah na što mu zabilži drugi: mani se iinglezi su ljudi, ko na drugom mistu, i tu ji ima dosta takvih koji drugo nerade, već se od sokaka do sokaka šetaju, pak razmatraju dgi će se boljma najisti i napiti što je naravno istina, jel narav čovičja zadržja svakdi svoja prava, i čovik gdi može rad i trud obilazi; što rado bilihim, da za moj plemeniti rod izgovora nadjem, dosad nismo bili umorani, jedan drugom noge gaziti. buduć smo imali prostora povoljno, dakle nismo se tako jako ni natezali, al valjada i to leži u naravi ljudskoj, da dočim se jedni znoje i sakupljaju, drugi troše i razsipaju, i tako radu i trudu život nastavljaju. Da nije mnogo takvi na svitu, koji imadu šta trošiti, nebi taliani i Švajcari imali zašto se truditi, talianu je Bog ostavio u baštinu didovinu prastare umitnosti. Koji se dakle žele u ovoj izvrstiti, i oni koji u njenom razgledanju plemenitu zabavu traže, ti svi putuju u taliansku. A Švajcarom je ostavio Bog zelene i ledene visoke gore i planine, ovamo se izkupljaju umjetnici da svoj ukus oplemene u pogledu bogate i čudnovate naravi, ovamo dolaze svi koji čist zrak, i neizcrpljivu lipotu prirodnu uživati nastoje, pak tako se napunjavaju talianske i švajcarske varoši, po ljudi učeni ili bogati tuji možeš viditi iz svake strane vilajeta, u odilu francuskom, i slušati govoriti u materinskom jeziku; u gradove

talianske i Švajcarska nose inostrani svoje novce, al oni i razume: kako valja te što većma iz džepa izmamiti, svako ni sto gdi se šta može viditi ili čuti, tako su opravili: da putnik nadje plemenite stane, i do svakog mista može doprti kako ga volja nosi peški, jašeć, na koli se vozajuć, na nosili sideć, ili baš i po vlaku željezničkom se uzvuć, magjarska i Hrvatska ima množe stvari prirodni koje bi inostrani rado gledali, i uživali, al sve ono manjka što bi inostranca knjima mamilo. Amerikanci stoje medju dva vilajetna mora, i načinili su već put željezni, kojim se sjednog na drugo za nedilju dana privezu, al to nedostača njihovom velikom priducećem duhu, već nastoje ta dva mora na panamskom. Istmušu, t. j. tanjem zemaljskom jeziku, koji veće dielo Amerike od manjeg raztavlja kanalom sjediniti da i gallie nemoraju obilaziti, i tako do druge strane Ameriki iz Europe stignuti, vele vrime je novac, željeznice nemogu trgovini dostaćit. Al jim visoke kordilerske planine na put staju, radi kojije — već u starie vrime jedan ravnatelj Španjulski svojem kralju, kojije potriboću kanala uvidio reko: da neima na svitu kralja koji bi mogo stvoriti onu svotu novaca, Koju bi kopanje toga kanala progutalo. Na to sad sjeverni Amerikanci odgovaraju: istina da bi na taj kanal tribalo potrošiti 400 miliuna, što nisu mogli prije kraljevi sakupiti, to mogu sneti u gomilu pojedini ljudi, koji se slože u družinu. No hoćel taj kanal svoje koristi imati time se ne bavimo buduć da uvižbani bilihie da bi na njeg tribovalo 13 žlibova postaviti, i suviše još i jedan tunel, t. j. podzemni prokop od 3 inglezka milja izvesti naša briga nije o tom kanalu, već ga navadjamo samo zato: da naš rod vidi kakve poslove kane izvadjati ljudi učeni i izkusni radi njih pripricke nisu zaoto, da ji poplaše, već da uzbudjavaju razmatrajuć duh, i tako iznadje sriedstvo po kojim ji mogu odstraniti, sadruženje takve silo sastavlja u naše doba, od kakvi prijašnji svit ni sanjat uije mogo. Što opet zato navadjam da moj rod uvidi kakvaje razlika medju obraženom i neobraženom čoviku, ovaj kad što vidi, da svoju snagu primaša, skrsti ruke, pak se ajmeće, što se k tomu nemože pomoći a onaj uma razgleda, kako bi našo kakvo orudje, koje će sili čovičjoj u pomoć dojtii, i odtud oni neizbrojeni strojevi, skojima se obraženi puci u radu poslužavaju, a poklem stvaranje orudja triba mnogo novca što jedan neposiduje, zato se u obraženom puku ljudi lahko u družtva sklapaju, jel se lahko sporazumljavaju, buduć su obraženi, pak kad podile rad medju sobom onda diele i kamatu, koju jim trud donasa. Ovim načinom se stvara sve u okolišu, u obćini ono štoje svakom potriбно.

R A Z N E V I S T I.

- Nj. Veličanstvo odputovalo je u Beč i kani u Peštbudim se povratit 10. List.
- Gr. Andrašya za držaje se u Pešti da na Delegacijam zagovara ponašanje Austro-Ugarsko prama stranih država.
- Magjarska dieta pritresa osnov adrese.
- Tvrde da će Nj. Veličanstvo naš premilostovi Car, Vladara Ruskog u Petrogradu pohoditi još ove jeseni.
- Saski kralj i kraljica zlatno vinčanje će slaviti 21. Studenoga t. g. Naši i nimački Carevi, kao s rodni bitće na ovu riedku svečanost pozvani.
- Nimački Biskupi svoje vićanje u Fuldi održano zaključili su 20. Rujna.
- Kralja Belganska ruka božja od smrti učovala. Kako je u Genfu u državnu palatu stupio, u taj čas srušio se jedan red dimnjakah, i uz njeg na zemlju pao.
- Magjarske novine pisale su o našima Srbima koji su prisustovali svečanosti punoljetnosti kneza Milana: da su ovog kano kralja Srbah izvikali. Sad gr. Andrašya u svojem razlaganju u vanskih odnošaih držanomu austrijskoj delegaciji ovu viest svečano za potvoru izjavlja, za srbe ne treba lipša satisfakcia — nedvojimo daće se tako osvitlat te novine i sa svojih izvištajih o zdravicah donešeni Zlatni

kitino laž, ma je kako obojisali budemo, neće istinom postati.

— Kad je naš gr. Andrašya odno knezu Gortschakofu sjajne znakove reda sv. Stjepana bečkom umjetnom rukom nakitjene, odvrati mu ovaj: da je njemu još svjetlie iznenadjenje pripravo i pokazamu devet sjajni kutiah — sa sadržajem svi ruski redovah, buduć sv. Andrie red, kojeg je car Andrašyu podielio nosi sve druge sobom.

— Iz Debrecina javljaju, da je ova godina u samoubojstvu plodna, već su dosele 32, slučaja nabrojili. Mal ako nije tako i po drugih varoših. Nebi sgoreg bilo ako bi mudraci i u ovu točku naše statistike obijali svoje skupe glave. Jel šta će nam koristit ako u jednoj točki dvaput izgubimo u silami državni, što smo u drugoj samo jedanput dobili?

— Nikidan je umro u Parisu jedan bankie novčar razglašen kao tvrdac. Ovaj već blizu posljednjeg časa na smrtnoj postelji opazi Svećenika, tišećeg gospoju, napregae sve svoje sile i reče: draga moja ako bi te gospodin kanio navest da mu na mise dadeš, da se prije izbavim purgatoriuma, nedaj se namamit, ja ću moje vrijeme izdržat. Novine nebiže al je vjerovatno: da ako mu nije gospoja rekla a onaje sigurno pomislila, na ono putuj igumane, i ne staraj se za manastir.

— Čudni su ljudi ovi prusi njima se nedopada što ih franceski novinari nehvale, i poklem su g. Abatoučia koji je nimce kudio u Strasburgu uhvatili, bi ga i odsudili, da se nije za njeg zauzo franceski president Thiers.

— Taliani kane pokazat svietu: da će njihovo gospodovanje u Rimu po znanost koristno biti. Iztraživaju stare rovine pod zemljom, i što nadju to će svakog miseca u pismu i u rizu svem svietu priobćiti.

— Znamo da su turci najmudrii kad puše buduć onda šuteć miruju. Zato im neulazi u glavu šta je porti dodiala ovaka mudrost — i uvela trafik — koji zaprike stavlja ovom užitku.

— Ruska carica putuje u Jerusalem priko Carigrada, gdi će je svečano dočekat.

— Ugarski je sabor sričan, ima priliku medju osnovima za adresu po volji izbirat, 28 se započela razprava, pridala je svoj diakovska, sriedno i skrajno liva — reformska, i narodnostna stranka; svaka označiva šta bi saboru na razpravu pridstavila, ipak moraju se time zadovoljit, što im deakovci priložili budu.

— Hrvati su izprili da se zahtiv povratka Dalmacie unitio. No tako da će austriji uvidit, da nije volja magjarska da se unitjeno i utka.

— U Kaliforniu (Amerika) dosad su hrlili ljudi da kopaju zlato i traže diamante, al sad se već mnogi praznim rukama ondud povratjaju; veći je glas u svakoj stvari nego je stvar od koje se raznosi, da ovo nauče ljudi manje bi se varali. Al to je naravno: da što milujemo friško povirujemo; i ništa lakše, nego ljude zamamit, samo im pokaži kako valja lahkim načinom obogatit; dali je to istina ili laž to ljudi onda samo običavaju razmišljavat, kad su najpre ruke ili usta oparili.

— Obzoru se piše iz Pešte: da bi koristno bilo za Hrvatske poslanike ako bi svaki koji tjedan u Pešti proboravio, da nauči kako je nužno da se svoj svojem ujedini.

— Mislimo da se vojnici neće radovat, što po novom normalu častnik, ako bi se rad bio oženit malodoban ima položit na kauciu 24,000 a punoljetan 12,000 fr. još će dugo trajat da se vojno ministarstvo lieši predsudah.

— Prusi su opravili svečanost u Marienburgu da proslave stogodišnju razdiobu Poljske — možemo mislit šta su siromasi poljaci osičali — u oči ovake svetkovine, na kojoj se hvali razkomadanje njihove domovine.

— Danska kraljevička tako je nesrično pala da je livu ruku prilomila.

— Turski ministari ni ogrijat se nemogu na svojem miestu. Djemil Paša, koji je skoro zasio stolicu vanskog

ministarsva umro je u 10. oktobra. — je Cara ruskog pozdravio, dobiv uvjerenje: da je carska želja, da se rusko-tursko prijateljstvo utvrdi, miesto mu je nastupio Khalil Scherif paša bečki turski poslanik.

GAZDALUK.

Petroleum. Ovom svietlilu svaki dan se više kućah otvaraju. I buduć se dosad iz Amerike k nama unaša, to i u cieni raste, radi toga se uprava ruska postarala da se na prigled uzmu kaukaskie planine, koje petroleum zadržaju, i buduć je vlada ovake planine pojedincem u Zakup izdala, temeljna se izvija nada: da će se tamo mnogi petroleum skoro proizvest i u Europu uvest; kojim načinom pristaće amerikanci sami prodati, i nastaće niža petroleumu ciena.

Nikoji ljudi počimaju i na to upotriebljat petroleum, da s njime utamanjivaju koj kakve nečiste bube, iz živina; ipak svietuju se ljudi, da se u takom slučaju petroleumu vode umiša, i samo takva miesta namažu do koji živina nemože jezikom doprti, da liže, jerbo drugčie možemo proći ko jedan Švajcar sluga, hotiv oprostit kravu od uših bez znanja gospodara namaže je s petroleumom; al buduć je ovo kravu jilo i svrbilo, to je ona po svud se lizala kuda je dospivala, i kad je Gospodarica opazila već donle sebe do živog mesa izlizala, i drugi dan lipsala.

Pokaziva se mah, na ledini ili sinokosu to je navadno uzrok suvišna vlaga, ili suhoparnost zemljišta. Ako je od vlage valja nastojat suvišnu vlagu po jarci ili podzemni livci odstranit, i priko sinokosa branu privuč, ako pak mah odat je suhoparnost, potriebno je sinokos natorit, uzorat, i barem dvie godine zobljom posijat, i zob koju donese za gnoj ostarvit, treće godine zobljom pomiešano travno sime u zemljište bacit, al tako da ovo duboko nepadne, i vidićemo da će se sinokos poboljšat, tako isto valja i onda radit, ako su travne žile već postarile odrvenile — buduć se ove moraju iz koreniti oranjem, da nove nastanu.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik. Pešta 28-og Rujna. Prošaste nedil malo je prodano vune, i to jedno strižna za čoju namijenjen tvorinarski prana kupovana je po 170—255 frti. — Svin ugarski i srbski, teški 320—400 fnti, po 29—31 n. ni vrsti 29—30 n. za izvoz 33 n. — Mast, 37½ fri, za sudo a brez suda 35½—36 fr. amer. 33½—34 fr. — Slani ko prošaste nedilje. — Loj takodjer. — Varivo bio grah fr. sitan 4¼ fr. car. maža. — Sočivo 5—6 fr. — Kaša fr. 30 n. — Proja 3 fr. 30—50 n. mir. — Mak modrik. fr. 50 76 n. — Šljive bosan. u ardov 11 fr. u žak 10¾, 10⅓ fr. — Pekmez mž. 10½—10¾ frti. — Paprika 32 finia 36—42fr. — Med, 21½ fr. satima 19 fr. — Vos 90 fr. — Orasi 9½—10 fr. lišnjaci 6¾—7¼ fr. car. n. Prisne kože nimačke kravie 90—93 fr. 22—23 fr. 87—fr. volov. 78—80 fr. amer. bolje. 82—83 fr. usolj. 45½ ugars. krav. 30—31 fr.

CINA RANE. Pešta, 28. Rujna. Čisto žito Banako, 81 fn. 6 fr. 20—25 n. 88 fn. 7 fr. 5 nov. Tisansko 6 fr. 35—40 n. 88 fn. 7 fr. 10—15 n. Pešt-budimsko 6 fr. 25—30 n. 88 fn. 6—7 fr. 5 n. Stolno-biogra 81 fn. 7 fr. 10—15 n. iz Bačkog nema. — Raž 78—80 3 fr. 85—90 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 50—60 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 55—60 n. — Kokuruz 80 fn. 3 70—90 n.

Novce Srebro na stotinu 8 fr. Dukat 5 fr. 25½ n.

Visina vode dunavske.

Pešta 30-og Rujna: 7' 10" nad 0. opada.
Požun 30-og Rujna: 5' 1" nad 0. „
Vrime kako treba.